

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№.....

..... 2024 г.

Проект

ДО

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от проф. Галин Цоков – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието – 2024 година*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание на чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието за 2024 година.

Националните програми за развитие на образованието се изпълняват със средства от държавния бюджет съгласно чл. 280, ал. 3, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). Чрез разходите за изпълнението им се реализират национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират само в рамките на средствата по стандарти за издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата/учениците, подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие, развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностно развитие.

Проектите на Национални програми (НП) за 2024 г. са разработени в съответствие с приоритетните области и заложените цели в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030).

С изпълнението на НП се цели повишаване на обхвата и качеството в предучилищното и училищното образование, намаляване дела на преждевременно напусналите училище и подобряване на образователните резултати; повишаване нивото на компютърните и цифрови умения, на дигиталните умения и компетенции, на образователните иновации. Специален фокус е развитието на личностния потенциал на децата и учениците, откриването и развитието на заложите и талантите им чрез разнообразни педагогически форми и дейности по интереси, осигуряването на достъп до образование и грижи в ранна детска възраст с високо качество. Акцент е и разширяването на професионалното образование и обучение, модернизиранието на училищната инфраструктура и на образователната среда като цяло, осигуряването на условия за квалификация на педагогическите специалисти и подкрепа на новоназначени учители и директори. През 2024 г. са разработени и програми, насочени към превенция на насилието и тормоза в образователните институции и към образование за устойчиво развитие в областта на пътната безопасност.

С проекта на настоящото Решение на МС предлагаме през 2024 г. да се изпълняват 22 национални програми. Преобладаващата част от тях са изпълнявани и през 2023 г. с доказана ефективност и успешна реализация в предходните години.

Предлагаме да продължи изпълнението на програмата за подкрепа и популяризиране на добри иновации между училищата, която тази година е с акцент върху училища, въвели нови учебни предмети и интердисциплинарни модули. Към форумите за иновации е включена нова дейност, свързана с осигуряване на социално психологическа подкрепа на ученици и педагогически специалисти и приобщаване на родителите за преодоляване на кризи и критични ситуации.

Предлагаме отново да се изпълняват програмите за осигуряване на непрекъснат образователен процес при отсъствие на педагогически специалист, за подпомагане на общините за образователна десегрегация, за оптимизиране на вътрешната структура на персонала, за подготовка и участие на ученици в олимпиади и състезания, както и на националната програма за провеждане на национално стандартизирано външно оценяване. В нея са включени нови дейности, свързани с подготовка за участие на училищата в международното изследване PISA 2025 (изготвяне на примерни теми по рамката на изследването PISA 2025, създаване и апробиране на банка от задачи в областта на природните науки за подготовка на учениците за участието им в PISA 2025).

Предлагаме да продължи и изпълнението на програмата за осигуряване на информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование, в която са включени нови дейности: за подобряване компетентностите на учениците, учителите и ръководните екипи по отношение на киберсигурността и безопасно използване на интернет; за осигуряване на възможност за извършване на видеонаблюдение и видеоконтрол при провеждане на ДЗИ и НВО и за осигуряване на устройства за четене за ученици със специфични нарушения на способността за учене – с дислексия, дисграфия и дискалкулция.

И през 2024 година се предвижда да продължат дейностите за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти, за допълнителна професионална квалификация на заети в системата на предучилищното и училищното образование учители, за подкрепа на новоназначени учители и директори.

През тази година се предвижда да продължи финансирането за подобряване на образователната среда чрез обзавеждане и/или оборудване на: учебни кабинети/класни стаи за провеждане на качествено обучение по хуманитарни науки, по география и икономика, по технологии и предприемачество; стаи за занимания по интереси за целодневна организация на учебния ден; училищни библиотеки/ кът за четене. Предложени са дейности за осигуряване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище.

Ще продължи подкрепата на децата и учениците за работа в ЦПЛР чрез изграждане на съвременно обзаведени и оборудвани специализирани кабинети и кътове. През 2024 г. дейностите са включени като модул в НП „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“. Нов момент в модула е създаването на условия за съвместни дейности по кариерно ориентиране и консултиране на центровете за подкрепа за личностно развитие и училищата чрез оборудване, предоставяне на консумативи и материали, създаване на информационни и методически ресурси за кариерното ориентиране и консултиране.

За поредна година е разработен модул, по който ще се финансира изграждането на площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата, като тази година той е част от предложената нова НП „Безопасност на движението по пътищата“.

Ще продължи изпълнението на държавната политика, свързана със съхраняване и популяризиране на българското езиково и етнокултурно пространство зад граница и на националната, културната и духовната идентичност на българските граждани по света и на българските общности в чужбина. Стартиралите през миналата година две нови НП: „България - образователни маршрути“ и „Неразказаните истории на българите“ са приети с голям интерес както от учениците и учителите в България, така и от българите

зад граница, което обосновава желанието да продължи тяхното изпълнение. Разработен е нов модул „Образователни маршрути за български училища в чужбина“, насочен към учениците в БНУ в чужбина, подпомагани от МОН и към българските държавни училища в чужбина.

Предлагаме да продължи подкрепата за детските градини за прилагане и популяризиране на иновативни практики за повишаване качеството на предучилищното образование. Предвидени са дейности за модернизиране на материалната база в професионалните училища, на учебното и изпитното съдържание. Към НП „Професионално образование и обучение“ тази година е предложен нов модул за насърчаване и популяризиране на придобитите знания, умения и компетентности чрез представянето на постиженията на учениците в състезания по професии.

Ще продължи подпомагането на екипите за обхват в дейностите по обхващане и включване в образователната система на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст, както и взаимодействието между представителите на различните институции, участващи в екипите за обхват, включително чрез информационната система за реализация на механизма (ИСРМ).

Предлагаме отново да бъдат осигурени условия за подобряване на здравословното състояние на заетите в системата педагогически специалисти и превенция на рисковите социално значими и професионални заболявания. Тази година е предложена нова дейност, насочена към преодоляване на професионалния хроничен стрес и прекомерното натоварване, водещи до бърнаут синдром (емоционално изтощение, деперсонализация и понижена работоспособност) на педагогическите специалисти, които в изпълнение на своите задължения ежедневно се грижат за живота и благополучието на децата и учениците.

И през 2024 г. предвиждаме дейности, с които да продължи финансирането за оценяване и одобряване на проекти на учебни помагала за подпомагане на обучението, организирано в чужбина, на проекти на учебници и на проекти на учебни комплекти, както и за изготвяне на учебно помагало по български език за прогимназиален етап на ученици, търсещи или получили закрила и мигранти, ниво В1 от Общата европейска езикова рамка.

Предлагаме да продължи изпълнението на НП „Изучаване и съхраняване на традициите и историята на българската армия“ съвместно от Министерството на образованието и науката (МОН) и Министерството на отбраната (МО). Програмата е изпълнявана през 2021 г. и 2023 г. при голям интерес от страна на учениците. Тя е структурирана в два модула: Модул 1) за разработване на училищни проекти, свързани с изследване на историческото минало на Българската армия“, администриран от МОН

с бюджет 100 000 лв. и Модул 2) за провеждане на националния форум в НВУ „Васил Левски” – гр. Велико Търново за обучение и за представяне на добри практики на ученици, участващи в дейностите от Модул 1), администриран от МО, с бюджет 200 000 лв.

Предлагат се две нови Национални програми:

- НП „Безопасност на движението по пътищата“
- НП „Без агресия за сигурна образователна среда“

НП „Безопасност на движението по пътищата“ е разработена в отговор на обществената необходимост и високата социална значимост на темата за БДП. Формирането и развитието на компетентности за отговорно поведение на децата и учениците, свързани с безопасността на движението по пътищата е от изключително значение за личностното им развитие като отговорни граждани на съвременното общество. Програмата е разработена в четири модула:

- „Подкрепа на обучението по безопасност на движението по пътищата“
- „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“
- „Интерактивно приложение за пътна безопасност“
- „Осигуряване на транспортни средства за превоз на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст“

С разработването на тази НП се цели превенция на рисковете за здравето и живота на децата и учениците при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата; модернизирание на образователната инфраструктура на детските градини и училищата за обучението по безопасност на движението по пътищата; осигуряване на подходящи транспортни средства за децата и учениците от населени места, в които няма детска градина или училище и апробиране на възможността за включване в транспортните схеми за превоз на деца и ученици на електрически автобуси. Програмата е свързана и с изпълнение на една от мерките по Управленската програма на правителството в частта за образование и наука.

НП „Без агресия за сигурна образователна среда“ е продължение на дейностите, изпълнявани през 2023 г. по модул „Училище без агресия за сигурна училищна среда“ на НП „Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“. Превенцията на агресията и насилието, както и гарантирането на благополучието на децата и учениците в образователните институции, е една от водещите политики на МОН, което налага необходимостта от продължаване на модула по националната програма и разширяване на обхвата му по отношение на броя на училищата и по отношение на включването и на детските градини. В тази връзка се налага необходимостта от създаване на самостоятелна национална програма, насочена към

създаването на сигурна образователна среда без агресия, която да отговори на потребностите на образователните институции и на всички участници в тях, както и на обществените очаквания за изграждане на позитивен организационен климат и на подходяща психологическа среда в детските градини и училищата.

Направена е демаркация и допълняемост на дейностите по разработените НП за 2023 г. с дейностите по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, в т.ч. Програма „Образование“ 2021-2027 г. и Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. Поставено е изискване дейностите и средствата по националните програми да не дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други програми и проекти.

Във връзка с приложимостта на режима по държавните помощи от ключово значение е да се избягва предоставянето на публично финансиране, насочено към дейности, които са предмет на услуга, предоставяна срещу заплащане, с оглед възможността същото да бъде считано за недопустима държавна помощ съгласно Закона за държавните помощи и съдебната практика на Съда на ЕС. Съобразяването на националните програми с режима по държавните помощи се осъществява отделно за всяка програма. В тази връзка в МОН периодично се прави анализ на националните програми за развитие на образованието с цел да се прецени възможността за включване на частните детски градини и училища (ЧДГУ) в дейности, по които биха били допустими като участници. ЧУДГ са предприятия, които предлагат образователни услуги срещу заплащане с частни средства, в това число такси от учениците или техните родители. Предоставянето на финансова помощ за дейности, които са предмет на услуга, предоставяна срещу заплащане, може да бъде считано за недопустима държавна помощ в определените от Закона за държавните помощи случаи.

След извършен преглед относно приложимостта на режима за държавните помощи, частните училища са включени като бенефициенти и/или партньори в НП, където е приложимо. Така е създаден механизъм, гарантиращ равен достъп до ресурси за всяко дете, всеки ученик и всеки учител, същевременно отговарящ на изискванията на нормативната уредба на национално и на европейско ниво.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, тъй като необходимите средства за реализиране на националните програми в размер на 230 963 400 лв. ще се осигурят в рамките на разчетените средства за тази цел по бюджета на МОН и в централния бюджет, с изключение на НП „Изучаване и съхраняване на традициите и историята на българската армия“, Модул 2), за който средствата се осигуряват от бюджета на Министерството на отбраната.

Проектът на акт не изисква допълнителни финансови разходи/трансфери или други плащания за 2024 г.

С одобряването и изпълнението на националните програми за развитие на образованието през 2024 година се очаква да бъдат подпомогнати основните образователни политики, реализирани от МОН, включително политиките за утвърждаване приобщаващия характер на образованието; достъпа до образование на всички деца и ученици с фокус към уязвимите групи; утвърждаване на компетентностния подход, на иновациите във всички аспекти на образователния процес; придобиване на ключови компетентности за учене през целия живот.

Проектът на решение не въвежда норми на европейското право, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствието му с него.

Съгласно изискванията на чл. 85 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация проектът на акт и докладът към него са публикувани за обсъждане на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет.

Материалите са съгласувани по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Предвид гореизложеното и на основание на чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, във връзка чл. 286, ал. 3 от ЗПУО, предлагам на Министерския съвет да приеме проекта на Решение за одобряване на национални програми за развитие на образованието за 2024 година.

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ

Министър на образованието и науката